

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי ה' אב תשפ"ב | דף היומי בבלי: כתובות כז | דף הכולל: כתובות סז.
דף היומי בהלכה: מ-אות ט' עד אות כ'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק י"א 'עוד יש' עד פרק י"א 'עוד יש מעלה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יחוד המעשה פרק ה' 'על כן היזהר שלא תטעה' עד 'וכאשר יתיאש ממך היצר..מצד אהבת השבח'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

היהודי חייך ואמר: "רבי, רק עכשיו אני יכול לגלות מה באמת קרה שם" | כשהמסגיח ניסה להתווכח עם גאב"ד ירושלים זצ"ל
אם 'ישיבה היא בית חולים' | אברך עומד בחנות ירקות וטועם מהענבים בלי לשלם - איך אפשר להסביר את זה? | 2457

הסיפור היומי

איפה נשמע כדבר הזה?! כך מתנהג יהודי חרדי,
אברך שנראה ירא שמים?! האם לא לימדו אותך
בחיידר ש"לא תגנובו" זה אומר שאסור לגנוב,
וגם לא 'לטעום' ממה שהו ששייך לזולת?

סיפור אמיתי שקרה ביום שישי האחרון בחנות הירקות הסמוכה לביתי

הסתכלתי עליו בחוסר אמון, אבל הוא בכלל לא הרגיש. טעם
עוד ענב או שניים, ואחרי שהחליט שהם טעימים מספיק, הוא
לקח סלסלה והמשיך לאגף השני של החנות.
לקח לי קצת זמן להירגע ממה שראו עיני, וחשבתי לעצמי
שזה רק מראה כמה צריכים לדבר עם הילדים ולהחדיר בהם את
החינוך הנכון.
"השבת אני אספר לילדים שלי סיפור על גנב ועונשו, ועל
זהירות בממון הזולת, כדי שהילדים שלי לא יתנהגו ככה חלילה",
הבטחתי ביני ובין עצמי.
הנה, הגיע התור שלי.
האבטיח עלה אחר כבוד על המשקל, הוא שקל כמעט עשרה
קילוגרמים, אם חשוב לכם לדעת. אחר כך שמת על המשקל את
התפוחים, את הבצלים, ואז את הענבים.
הבעלים של החנות בדיוק עבר שם ליד. אני לא כל כך קונה
ירקות בחנות, בדרך כלל הילדים שלי עושים את העבודה הזאת,
אבל הבעלים של החנות מתפלל איתי בבית הכנסת. אברך צדיק

יוחנן וסרמן

זה קרה ביום שישי האחרון, בחנות הירקות הסמוכה לביתי.
עמדתי בתור כשבעגלה בלפני סלסלה של ענבים, אבטיח ירוק
ירוק, שכולנו מקווים שאין תוכו כברו, שקית עם תפוחים וכמה בצלים.
אני עומד בתור, יום שלישי זה יום עמוס בכל חנות ירקות בארץ.
על ידי ארגזים עם סלסלות של ענבים.
מגיע יהודי שנראה כמו אברך כולל חשוב, הוא מושיט את
ידו, מברך 'בורא פרי העץ', תולש ענב ואוכל להנאתו... טועם את
ענבים אם הם מתוקים מספיק או לא.
הצטמררתי.

מה זה?

אתה אוכל ענב לפני ששילמת על הסלסלה?
איפה נשמע כדבר הזה. יהודי חרדי, אברך שנראה ירא שמים?
מי חינוך אותך. לא לימדו אותך בחיידר ש"לא תגנובו", זה אומר
שאסור לגנוב, וגם לא 'לטעום' ממה שהו ששייך לזולת, בלי לקבל
רשות מפורשת???

אמיתי, אני מכיר אותו באופן אישי...

הוא רואה אותי מניח את הענבים על המשקל ועוצר אותי: "לפני שאתה קונה ענבים, אתה חייב לטעום", הוא אומר לי, "אצלנו בחנות טועמים לפני שקונים, כדי שלאף אחד לא יהיו תלונות שהוא קנה חלילה וחס משהו שהתברר כפחות מוצלח ממה שהוא נראה..."

בום!

התביישתי כל כך. לא גזל ולא גניבה היו כאן בחנות, אלא

חשד בכשרים ואי לימוד זכות.

והנאשם האמיתי הוא לא האברך ההוא שטעם מהענבים, אלא זה שעמד לידו ושפט אותו לחומרה. במקרה זה אני... בשבת האחרונה לא דיברתי עם הילדים על חומרת עוון גזל, ולא סיפרתי להם סיפורים על גנבים. בשבת האחרונה סיפרתי להם סיפור עסיסי וטרי, ישר מהתנור, ממנו כולנו יכולים ללמוד מה זה נקרא ללמד זכות על הזולת, וכמה אנחנו יוצאים מגוחכים ועלובים, אם אנחנו נמנעים מלעשות זאת חלילה...

יהלומים מגדולי ישראל

כששמע המשגיח את דברי, הוא הגיב ברוגזה: "א ישיבה איז נישט קיין שפיטאל" - ישיבה היא לא בית חולים... באותו רגע, בסייעתא דשמיא נפלאה, נזכרתי בסיפור שאירע לפני כחמישים שנה...

מעשה שסיפר מרן גאב"ד ירושלים הגרי"ט וייס זצ"ל

איז נישט קיין שפיטאל" [ישיבה היא לא בית חולים]... כשמעתי את דבריו, מספר הגאב"ד, היתה לי סייעתא דשמיא נפלאה, ומיד נזכרתי בסיפור שאירע לפני כחמישים שנה, וסיפרתי זאת למשגיח על אתר. וכך סיפרתי לו: לפני כחמישים שנה הגיע אדם גדול לגייטסהעד (הגאב"ד הזכיר את שמו של הגדול הזה) ונשא מדברותיו, ואני השתתפתי בדרשתו. וכך, במילים האלו בדיוק, התחיל הלה את דרשתו: "א ישיבה איז א האספיטאל" [ישיבה היא בית חולים]... כשסיפרתי למשגיח את הסיפור הזה, חוורו פניו עד למאוד. הסתכלתי עליו כמה רגעים, ושאלתי אותו מה הוא אומר על זה, והשיב לי שהוא תלמידו של האדם גדול הזה... שאלתי אותו: נו! מה יהיה עכשיו? השיב המשגיח: אני לא אזרוק את הבחור מהישיבה...

(נועם שיח - דברים תשפ"ב)

באחד מגליונות נועם שיח הובא מעשה אודות כ"ק מרן גאב"ד ירושלים זצ"ל, שפעם התפארו בפניו חברי ההנהלה של אחת הישיבות בכך שהם מכניסים לישיבתם רק בחורים מצויינים, והוא הגיב על כך בחריפות ואמר שהוא מתפלל כל יום שהישיבה תיסגר.

לאור זה סיפר לי בני הרב מאיר דוב שליטא, מה שסיפר לו מרן הגאב"ד זצ"ל לפני כמה שנים, בעת שלמד בישיבת מיר בארץ ישראל והיה מסתופף הרבה בצילו.

וכך סיפר לו הגאב"ד: יום אחד נכנס אלי משגיח מאחת הישיבות, ואמר לי שהוא רוצה לזרוק איזה בחור מהישיבה, וביקש את הסכמתי. המשגיח אמר לי את כל הצדדים למה הוא רוצה לזרוק את הבחור מן הישיבה, ואילו אני התעקשתי שאין זו סיבה מספקת לזרוק בחור מיישיבה.

כששמע המשגיח את דברי, הוא התרגז עלי והגיב: "א ישיבה

ענינא דיומא - תשעת הימים

'משנכנס אב': כיבוס, ולבישת בגדים מכובסים - מה אסור ומה מותר?

מדריך הלכתי מעשי | הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

איסור כיבוס וגיהוץ

זצ"ל). לבני ספרד: האיסור רק בשבוע שחל בו ת"ב. האיסור כולל: אפילו להניח לאחר ת"ב, ואף לא למסור למכבסת גויים, כולל ניקוי יבש (אגרות משה). גיהוץ ככיבוס

לבני אשכנז: איסור כיבוס חל מכניסת ר"ת. החלה המכונה לפעול לפני השקיעה - אין חיוב להפסיק פעולתה. (הגר"נ קרליץ

חיים ד, ד - גרביים ומטפחות. שו"ת קנין תורה א, קט מועדים וזמנים ח, שלח וערוה"ש יו"ד שפט, ו), וכן הורני הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ביקש שאביא לו שו"ע יו"ד והראני בפתחי תשובה שפ"ט, ד והוסיף: "אף שיש מדייקים לא כן". ועל כן, לדבריו, מן הדין, אין חובה להכין חולצות שבבית השחי נוגעות בגוף, כנ"ל, ויש שנהגו להחמיר, בפרט ב"שבוע שח"ב".

היתרים מיוחדים:

א. לצורך השתתפות בשמחת ברית מילה (ההורים המוהל והסנדק - אף בגדי שבת), פדיון הבן, ובבר מצוה הבחור והוריו מותרים גם בבגדי שבת (הגרי"ש אלישיב זצ"ל) וכן הסבא יכול לחבוש השטריימל או כובע של שבת (הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

הערה: בבר מצוה, אפילו ביום הבר מצוה, או כשהנער דורש לא ישיר חזן ואין להפעיל מוזיקה אפילו מוקלטת (כן הורני הגרש"ז אויערבך זצ"ל).

ב. לצורך שידוכים - באורחות רבינו ב, קל"ב כתב שהחזו"א התיר ללבוש אפילו בגד חדש וכל שכן מכובס כדי להיפגש. והגרי"ש אלישיב זצ"ל הורני: "אם נראה שדבר זה יכול להועיל - מותר ללבוש בגדי שבת". ומ"מ לא לכבס או לגהץ, בכל הנ"ל. ג. לצרכי בריאות.

ד. כשצריך להיפגש עם אנשי שררה ושלטון או לצורך פרנסתו - שו"ת אגרות משה ובצל החכמה ד, קלח. ה. כיפה, כובע ופאה לא חדשים מותרים בחבישה אפילו מכובסים.

הכנה לצורך הלבישה:

בני אשכנז - לקראת ר"ח, ובני ספרד - לקראת שבוע שחל בו: יש ללבוש הבגד זמן מה. לדברי ה'בן איש חי' (דברים, ו הובא בכף החיים, צא) - שעה אחת. ואמר לי הגרי"ש אלישיב זצ"ל שבימים מאד חמים די ברבע שעה, בגד בגד ולא כמה בגדים זה על זה, שלא כ"דעת קדושים" (יו"ד שפ"ט) שאפשר מספר בגדים יחד לשעה.

לדעת הגר"ע יוסף זצ"ל (ילקוט יוסף ח"ה עמ' תקס"ד) יש להכין גם לבנים וגרביים לפני שבוע שחל בו ע"י לבישתם חצי שעה. בגדי ילדים עד שהגיעו למצוות אין צורך להכין (שמעתי מהגרי"י נויבירט זצ"ל).

שכחו להכין: אפשרי בשבת חזון להחליף בלא לומר שמכניס לימות החול, ועדיף להחליף לפני הליכה לתפילה או לאחר מנוחת הצהריים.

מגבות שלא הוכנו אפשר לחלקם בין הנוטלים ידיים לסעודה, בשבת, וינגב כל אחד במגבת אחרת.

שכחו גם בשבת: יש שהתירו להניח הבגד על הרצפה (במקום שאינו נקי לגמרי) במשך כחצי שעה. או לדרוך ולרמוס עליו, אולם שמעתי ממרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל שאין לסמוך על זה אלא לעניין לבנים וגרבים (למחמירים להכניס), ולדעתו, מועיל יותר, להניח את הבגד המכובס תחת המזרון, ולישון עליו בלילה.

(הגרי"ש אלישיב זצ"ל) מותר לבעל מכבסה בן אשכנז לכבס לבני ספרד, עד שבוע שחל בו ת"ב.

ניקוי כתם מקומי בבגד: מותר, אפילו נתלכלך לפני ר"ח, אבל רק כשאין אחר. ומותר אפילו ישנם שלשה כתמים בשלשה מקומות בבגד - כי אין בזה שמחה והסחת דעת מהאבלות (הגרי"ש אלישיב זצ"ל).

ניקוי אבק במברשת: כף החיים והחזון איש - אסרו. אבל כשהדבר נוגע לכבוד הבריות - מתירים.

צחצוח נעליים: בשעת הצורך, מותר ללא הברקה. לכבוד ש"ק (בני אשכנז) מותר כרגיל (אג"מ). ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל - אכן, שלא לכבוד שבת - יש להימנע.

יוצאים מן הכלל באיסור כיבוס:

א. לכלוך שאם לא יכובס מיד, לא יתנקה מן הבגד - מותר לנקותו. ב. התלכלכו כל בגדיו מותר לשטוף במים בלי סבון, כולל גרביים לבנים (כתם מקומי מותר כנ"ל אפילו בסבון).

ג. בגדי ילדים קטנים, מותר לכבס ואף למלא מכונה: עד גיל 5-6 (דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל). והוסיף: ומה שכתב במ"ב, פ"ג מ"מ לא יכבסו הרבה ביחד", הדבר אמור ביחס לאופני הכיבוס שנהגו בעבר, אבל בכיבוס ביתי במכונת כביסה, לא נאמרה מגבלה זו, ואף מותר לתלותם בפרהסיה, כשניכר שהם של קטנים (כל זה מדברי הגרי"ש אלישיב זצ"ל), כולל כלי מיטתם ומצעים (שמעתי מהגר"מ הלבשרט זצ"ל).

בגדי ילדים הגדולים יותר, מותר לכבס רק עד שבוע שח"ב (לאשכנזים), בגד בגד, לפי הצורך. התלכלכו כל בגדי הילד ולצורך ש"ק - יש להתיר אפילו בגיל 8 - דעת הגר"ש וואזנר זצ"ל. ד. מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר (אף לגדול) לכבס מראש חודש עד השבת (משנ"ב תקנא, כט).

ה. כיבוס פאה (כשרה): הגר"ח פ' שיינברג זצ"ל הקל. להגרי"ש אלישיב זצ"ל רק אם אין כיסוי אחר, ומשום כבוד הבריות - לכל הדעות, מותרים ריענון והתזת ספריי.

לבישת והצעת מכובסים

לבני אשכנז - האיסור מראש חודש, לבני ספרד - בשבוע שחל בו ת"ב. האיסור כולל: מגבות, מפות שולחן, כלי מיטה. ורשאים בני אשכנז לתת לספרדים להסיר טריות עד שבוע שחל בו (כגון לנוח מנוחת צהריים עד שבוע שחל בו על סדינים שלא הספיקו האשכנזים להכין לעצמם - כדלהלן) לפני ר"ח.

סדר החומרה בלבישת הבגדים:

אין ללבוש מכובסים ומגוהצים, ולא בגדי שבת בחול, וכל שכן לא חדשים אפילו אינם ראויים לברכת שהחינו.

בגד של זיעה: לבנים, גרביים וכן חולצה הנוגעת בבית השחי (כשלובשים גופיה קיצרת שרוולים) במקומות החמים - נהגו להקל, למי שסובל מהזיעה, להחליף למכובסים (שו"ת שלמת

כעבור שנים הזדמן לנובהרדוק אחד מבעלי הדין ההם. הוא נכנס לביתו של רב העיר ודרש בשלומו, ורבי דוד זכר אותו והתעניין כיצד נפל דבר באותו דין-תורה שפסק להם. חיך הלה ואמר: "רבי, רק כעת מותר לי לגלות מה שבאמת אירע שם"...

נענה רבי דוד להצעה, וזימן את הניצים להתדיין אצלו באכסנייתו. לאחר שהציעו בעלי הדין את טענותיהם לפניו, הוציא רבי דוד את פסק דינו לטובת אחד מהם. הללו קבלו את הדין, ושלמו לו את כספו.

למחרת הוא פגש את רבי חיים ביריד, והחזיק לו טובה על שהמציא לו משפט זה לדון בו. במצבו הכלכלי הדחוק, היו העשרה אדומים שקיבל בשכרו בעלי משמעות לדידו.

ביני לביני פנה אליו רבי חיים, ושאל אותו כבדרך אגב: "מה היה טיבו של דין תורה זה?"

שטח רבי דוד בפני רבי חיים את פרטי המקרה וטענות הצדדים, ולסיכום אמר לו את הפסק שנתן על טעמיו ונימוקיו.

שמע רבי חיים את דברי רבי דוד בכבוד ראש, הרהר בהם שעה קלה, ולאחר מכן קם על רגליו ואמר לרבי דוד בחיבה: "יפה דנתם. דין אמת פסקתם! בצדק זיכיתם את הזכאי וחייתם את החייב! אבל אמור נא לי, כלום אין דין זה דומה לאותו דין תורה בין קהילת נובהרדוק לקהילת מיר? האם פסק הדין שיצא עתה מתחת ידכם, אינו ממש כאותה הכרעה שהכרעתי אז לטובת רבה של מיר?!"

רבי דוד הרהר רגעים אחדים, ולאחר מכן ניתר ממקומו וזעק: "הצדק עם כבודו! דינו היה דין אמת לאמתו! אני מבקש מחילה על הטינה שהיתה בלבי עליו. כעת אני יודע שטעיתי והרב צדק!"

"היום פסקתם כמוני", המשיך הגר"ח, "ואילו אז כבודו התנגד להכרעתי. אין זאת אלא כי אז הייתם נוגעים בדבר, משום שהתאמצתם לטעון עבור קהילתכם בראיות ובסברות, ומשכך "אין אדם רואה חובה לעצמו", כמובא בשבת קי"ט. רק עתה שנתגלגל לידכם דין תורה של מישוהו אחר, הגעתם לאותה מסקנה שהעליתי אז בדיני".

רבה של נובהרדוק עמד נפעם מדברי הגר"ח, והודה לו על שהעמידו על דין אמת.

עברו חלפו להם אי אלו שנים מאותו מעשה. רבי חיים מוולאז'ין נפטר כבר לבית עולמו, והנה יום אחד הזדמן לנובהרדוק אחד מבעלי הדין ההם מהיריד בזעלווא. הוא נכנס לביתו של רב העיר ודרש בשלומו. רבי דוד שהכירו התעניין כיצד נפל דבר בענין ההוא שפסק להם.

חיך הלה ואמר: "רבי, רק כעת מותר לי לגלות את אשר באמת אירע. האמת שלא הכרתי קודם לכן את בעל דיני, ובודאי שלא היה כל סכסוך בינינו. שנינו למדנו בישיבת וולאז'ין בשנים קודמות, ומשנכנסנו לחדרו של ראש הישיבה הגר"ח מוולאז'ין לברכו לשלום,

ואצוה את שפטיכם בעת ההוא לאמר שְׁמַע בֵּין אַחֵיכֶם וּשְׁפֹטֵתֶם צִדֵק בֵּין אִישׁ וּבֵין אָחִיו וּבֵין גֵּרוֹ (א', ט"ז)

לפי המשמעות הפשוטה, הכתוב עוסק בחובת הדין להקשיב לשני בעלי הדין בטרם יכריע את דינו. אמנם, ניתן להמליץ בפסוק מסר נאה, אשר כוחו רב ללמדנו, כיצד נוכל לעתים למנוע את עצמנו מטענות שווא ומריבות מיותרות.

אך טרם נבארו, יש להקדים תחילה את המעשה הבא: לפני הגאון רבי חיים מוולאז'ין באו פעם שתי קהילות מכובדות לדין תורה, קהילת נובהרדוק וקהילת מיר. את קהילת מיר ייצג הגאון רבי יוסף דוד אייזנשטאט רבה של מיר, ומהצד של נובהרדוק עמד הגאון רבי דוד מנובהרדוק בעל ה"גליא מסכת". כדרכם של שני תלמידי חכמים מופלגים, כל אחד מהם טען את טענות קהילתו תוך שהוא מסתייע בראיות מש"ס ופוסקים.

שמע רבי חיים מוולאז'ין את שני הצדדים, ישב על המדוכה זמן מה, וסוף דבר חרף את הדין לזכות קהילת מיר ונגד קהילת נובהרדוק. רבי דוד מנובהרדוק היה מגדולי המשיבים בדורו, ונודע כתקופי מאד בדעתו ובהכרעתו. מובן מאליהו שהוא קיבל עליו את הדין וביצע אותו ככתבו וכלשונו, אך עם זאת עדיין החזיק בדעתו כי בירור ההלכה מוכיח ללא כל ספק את צדקת קהילתו. מאותו זמן הוא חש טינה כבושה בלבו כלפי פסק דינו של הגאון רבי חיים מוולאז'ין. גם רבי חיים מוולאז'ין הבחין בקפידתו של תלמידו בעל ה"גליא מסכת" כלפיו, והוא המתין לשעת הכושר בה יוכל לפייסו במעט.

חלפו ועברו להם מספר חודשים, בעיר זעלווא אשר בליטא היה מתקיים מידי שנה בשנה היריד המרכזי, אליו היו מגיעים סוחרים מכל העיירות שבאיזור. מנהג היה בימים ההם, שגדולי ישראל, רבני הקהילות השונות, היו מתקבצים אף הם אל היריד, ודנים בבעיות השעה ובמחלוקות המתגלעות בין הסוחרים. רבה של נובהרדוק נמנע משך שנים להופיע ביריד, אך באותה שנה הזמינו אחד מנגידי הקהילה לבוא עימו לזעלווא על חשבונו.

בבואם אל המקום, נגשו כל הרבנים המתכנסים אל אכסניית הרב מוולאז'ין, אשר אף הוא שהה במקום. רבי דוד כבש את קפידתו ובא עמיהם להקביל פני גדול הדור בברכת שלום. רבי חיים קבלו בסבר פנים יפות, ותוך כדי שיחה הציע לו הצעה ש"מתן שכרה בצידה". "באו אצלי שני בעלי דין ובקשו ממני לדון בענין חמור ומסובך, ואני אין שעתי פנויה להיכנס לתוך ענין זה. אם יסכים מר, הריני מוכן למסור בירור סכסוך זה לידו, ואגב אורחא יקבל גם שכר טרחה, עשרה אדומים זהב".

ביקש מאיתנו הרב שנלך ל"דין תורה" בפניכם. הוא שם בפנינו את הטענות שנציע לפני כבודו, והוא גם זה שנתן לנו את העשרה אדומים "לשלם" עבור הדין תורה.

התפעל רבי חיים מן הגילוי המדהים התפעלות יתירה, וקרא בהתרגשות: "מי יתן לנו תמורתנו! לא רק שהיה גאון בתורה וחכם הרזים, אלא חסידותו וצדקותו טבועים וחתומים בכל ענין שיצא מתחת ידו הקדושה".

ומכל מקום, אנו על פי דרכנו למדנו, שאדם קרוב אצל עצמו, ולפיכך אם רוצה לבדוק עצמו אם צודק בטענותיו שיש לו כלפי חברו, יוכל לעשות זאת רק כמשקיף ניטרלי מבחוץ, באופן ש"לביש" את הסיפור על אנשים אחרים. רק כך, חף מכל נגיעה אישית, יוכל להביט

בדברים בראיה אובייקטיבית, ולקבוע האם צדק בטענותיו, אם לאו. ומכאן, למסר שניתן להמליץ בפסוק:

אמנם, כפי שכבר פתחנו, ודאי עיקר הפסוק מדבר אל הדיינים שישמעו את שני הצדדים קודם שיפסקו את דינם, אבל רומזת כאן התורה לכל אדם הבא בטענות כנגד עוולות שעשה לו, כביכול, חברו: 'שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק'. אימתי 'ושפטתם צדק'? מתי האדם יכול להיות בטוח בעצמו שטענותיו צודקות על פי דין? הדרך היא באמצעות 'שמוע בין אחיכם' - קח את טענות שני הצדדים - שלך ושל בעל דינך, ו'הלבש' אותם על אנשים אחרים. רק כאשר לא תהיה לך כל נגיעה אישית, או אז תוכל לשפוט צדק. (מתוך הספר 'ללמדך' - דברים)

הסיפור היומי

מדובר ברכב מסחרי ענק שתופס את כל הכביש. איזו חגיגה נהיתה שם, אתה לא מביין. אנשים צופרים ואחרים צועקים להם שיהיו בשקט כי כבר מאוחר, אחרי 12 בלילה... שישו ושמהו

פעיל 'אחינו' הרב ישראל דחבש, עם סיפור בתוך סיפור, ועם מסר שכדאי לחקוק בעצמות

אליעזר (לייזר) רוט

אחד מוותיקי הפעילים בארגון 'אחינו', הוא הרב ישראל דחבש, המתגורר בבני ברק, צמוד כבר שנים רבות למרן הגאון רבי שמעון בעדני שליט"א, ובמקביל מצודתו פרוסה בכל רחבי הארץ לפעולות של קירוב רחוקים.

הרב דחבש הוא פעיל אמיתי, בכל הרמ"ח והש"ס שלו. כשהוא עוצר לתדלק את הרכב, וניגש רגע לשלם בקופה, אתה לא יכול לדעת אם הוא יחזור לבד, או שהוא יביא איתו את המוכר ששוכנע להצטרף אליו ולהירשם לשיבה...

בין הפעילים מסתובבים סיפורי אגדה שונים אודות הרב דחבש, אבל הוא לא תמיד מאשר את הטענות. לפעמים הוא פוזל לצדדים, בודק שאף אחד לא נמצא בסביבה ואז עונה בחיוך צופן סוד: "מה זה משנה איך זה קרה? העיקר שעוד יהודי מניח תפילין כל יום...".

ביום שישי האחרון הוא התקשר וסיפר לנו סיפור אישי, שאולי לא כל כך קשור לפעילות הקירוב שלו, אבל בהחלט נוגע להבנה שלנו אודות מהות הביטחון בבורא עולם, וההשגחה הפרטית המלווה אותנו בכל רגע.

"בשבוע האחרון הלך לי הרכב", הוא מספר, "מאז הוא מבלה במוסך, תחת ידיו האמונות של שמעון המוסכניק שהבטיח להחזיר אותו 'כמו חדש' אבל לא הבטיח מתי זה יקרה.

"מילא אין רכב, אפשר לנסוע באוטובוס. אבל מה עם הקניות לשבת? אנחנו רגילים לקנות את הכל במרוכז ב'אושר עד', וזה אומר שאתה יוצא משם עם עגלה או עגלה וחצי... זה לא משהו

שאפשר לסחוב באוטובוס. בשביל כזאת קניה חייבים רכב. "אמרתי לאשתי, אולי הפעם נקנה רק מה שצריך לשבת. נפצל את הקניה לכמויות יותר קטנות, כך שיהיה יותר קל לסחוב את השקיות ביד.

"אבל ביום חמישי אני מקבל טלפון, מבקשים ממני לארח שתי נערות ממדרשה באחת מערי השרון. השתיים רוצות לחוות שבת בבית של משפחה חרדית, ובהנהלת המדרשה חושבים שתהיה מזה תועלת חינוכית ורוחנית.

"כמובן שאלתי את אשתי והתשובה היתה כמצופה. שתי הנערות הזמנו אחר כבוד, ובאותו רגע הבנו שאי אפשר לעשות קניה קטנה וצנועה, כשיש אורחים אתה צריך להתארגן בהתאם. "הרמתי טלפון לאחי, יש לו רכב מסחרי ענק, ושאלתי אם הוא יכול להשאיל אותו לחצי שעה שעה, כדי לסחוב את הקניה מ'אושר עד'. אחי הסכים בשמחה, אבל הרכב היה בשימוש עד 12 בלילה.

"החלטנו להתפצל. אשתי הלכה רגלית לעשות את הקניה, ואני הלכתי להביא את הרכב, ככה שכשהיא תסיים את הקניה אני כבר אמתין לה בחוץ עם הרכב.

"אני עולה לרכב, מתניע, יוצא לדרך ו... באמצע הרחוב הקלאצ' נתקע. הדוושה יורדת עד למטה ונשארת שם. אי אפשר להעביר הילוכים אי אפשר לעשות כלום.

"עכשיו, זה לא איזה רכב קטן כזה, מדובר ברכב מסחרי ענק שתופס את כל הכביש. איזו חגיגה נהיתה שם, אתה לא מביין. אנשים צופרים ואחרים צועקים להם שיהיו בשקט כי כבר מאוחר,

אחרי 12 בלילה... שיטו ושמוחו.

"אני מתקשר לאחי והוא מגיע לעזור לי, אבל מהר מאוד הוא מגלה שגם הוא לא יודע איך לשחרר את דוושת המצמד התקועה, וכך אנחנו מוצאים את עצמנו דוחפים רכב ענק בטבורה של בני ברק, נעזרים על ידי נהגים עצבניים שבסך הכל רוצים להגיע הביתה.

"בטח אתה תוהה איפה ה'טוויסט בעלילה', התרגלנו לסיפורים עם 'הפי אנד'. אבל פה בסיפור שלי אין שום טוויסט. הרכב של אחי נשאר תקוע בצד, ואני הרגשתי מאוד מאוד מאוד לא נעים, וזאת בלשון המעטה, מכך שלקחתי לו את הרכב שלם והחזרתי לו אותו כשהוא תקול, בעצם לא החזרתי בכלל. אמרתי לו בוא תיקח אותו..."

"את השקיות מ'אושר עד' סחבנו והזענו, והיה לא קל בכלל, ואפילו מאוד קשה וגם די מעצבן, אני חייב להודות.

"אבל אז נזכרתי בסיפור חזק עם הרמב"ם: פעם בא אליו איש אחד ואמר לו שיש לו כאבים בעיניים, הרמב"ם היה רופא, הוא חיכה לקבל איזו משחה או תרופה, אבל הרמב"ם כעס עליו ואמר שייתפסו אותו נעלו אותו בתוך דיר הצאן, יחד עם העיזים והכבשים.

"ההוא היה המום, מה זה הרמב"ם זורק אותי ככה. הוא צעק שישחררו אותו, אבל לא התייחסו אליו. שמו אותו בדיר, כאילו הוא כבש, וזהו. שכחו שפעם הוא היה בנאדם.

"שלושה ימים האיש יושב בדיר הכבשים, בוכה בוכה בוכה בלי סוף. עד שאחרי שלושה ימים מוציאים אותו, ולוקחים אותו לרמב"ם. הרמב"ם מסתכל לו בעיניים ואומר לו: "היתה לך מחלה קשה בעיניים, והתרופה למחלה הזאת היתה לבכות הרבה. לכן שמתי אותך בדיר עיזים, שתבכה הרבה וכך תתרפא."

"הודה אותו אדם לרמב"ם מקרב לבו והבין שכל הסיפור היה לטובתו, אבל עדיין היתה לו שאלה אחת.

"אם רצית לרפא אותי וזה היה לטובתי, למה לא גילית לי? למה לזרוק אותי ככה לדיר בלי שאני אוכל להבין מה אני עושה שם? לפחות תסביר לי שזה כדי לרפא אותי..."

"ענה לו הרמב"ם, אם היית יודע שזה כדי לרפא אותך, לא היית בוכה וממילא לא היית מתרפא..."

"אני כבר שבוע בלי רכב. אני בוכה ומילל ומחכה שהמוסכניק כבר יסיים ויחזיר לי אותו. אפילו חשבתי לעצמי להתחכם ולעקוף את הבעיה, אני אשאיל רכב מאחי בזמן שאני צריך לסחוב קנייה לשבת. אבל לא עזר לי כלום, אני גם סחבתי את הקנייה בידיים, וגם היתה עגמת נפש נוראה מהסיפור עם הרכב של אחי..."

"אבל אני יודע שזה לטובתי, ולכן אני מבין שאין לי סיבה לבכות.

"ועכשיו, תסלח לי שאני לא יכול להאריך בשיחה, צריכים לסיים את ההכנות לשבת, השבוע יש לנו שלוש אורחות: שבת המלכה ועוד שתי תלמידות מהמדרשה בשרון..."

פרשת השבוע

לפתע שאל אותי המארח: "אתה זוכר שפעם התארחתי אצלכם בשבת, ושוחחתי עם אביך אודות ספקות שאכלו את לבי?" נענעתי בראשי לאות הסכמה, וחיכיתי שתעלומה בת עשרות שנים תיפתר

נוחה של הקשבה

לאחר השבת חזרנו לשגרת הלימודים בישיבה, כאשר אין לי קצה של מושג על מה הם שוחחו, למרות שזה בהחלט עניין אותי. אבל בדבר אחד הבחנתי בבירור, מאז אותה שבת הבחור השתנה כליל לטובה... תמיד הייתי סקרן לדעת איזו עצה חכמה יעץ לו אבי, אך כמובן לא שאלתי.

שנים הלכו וחלפו, אני מוניתית לרב קהילה ואילו הוא הפך לאחד מגדולי ראשי הישיבות בתפוצות. בהזדמנות ביקרתי בישיבתו המפוארת, והוא הזמין אותי להישאר שם לשבת. היה זה אולי תשלום עבור אותה שבת שהזמנתי אותו לבית הורי בארץ ישראל. במהלך סעודת השבת שאל אותי לפתע המארח: "אתה זוכר שהתארחתי אצלכם בשבת?" והוא מיד המשיך ושאל: "אתה זוכר ששוחחתי עם אביך אודות ספקות שאכלו את לבי?" נענעתי בראשי לאות הסכמה, וחיכיתי שתעלומה בת עשרות

"והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי" (א יז).

סיפר הגאון רבי יהודה גרטנר שליט"א, מלפנים רבה הראשי של קראקס, ונצואלה.

בימי בחרותי למדתי בישיבת חברון בירושלים, שם זכיתי לקבוע חברותא עם תלמיד בן גדולים, נין ונכד למרביצי תורה מפורסמים, עדין נפש ואציל רוח.

במרוצת הזמן הלך הקשר בינינו והתפתח, ואז למדתי לדעת שידידי מסובך עם בעיה בחייו האישיים, בהיותו עדין נפש העיק עליו העניין קשות אך הוא לא ידע כיצד לפתור את המצוקה.

אינני יודע מנין הכיר הבחור את אבי, אך באחד הימים הוא פנה אלי וביקש להתארח בבית הורי בשבת. נענית לבקשתו בשמחה, וכאשר הגענו הביתה הוא קשר עד מהרה שיחה אישית עם אבי, שהתנהלה במרפסת הבית.

כתוב "והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתיו" (א יז).
נשאלת השאלה, מה התועלת ב"ושמעתיו"? היה למשה רבינו לומר
- "ופתרתיו"? אלא, מכאן לומדים את כוחה של שמיעה, של האזנה
לזולת. עצם הרצאת הספק באזניו הקשובות של משה רבינו, כבר
היה בכוחה לפתור לשואל את הספק. "תקרבון אלי ושמעתיו".

הרב גרטנר סיים את הסיפור והוסיף: התברכנו ב'נואמים'
רבים, אך בהרבה פחות 'מקשיבים'. אילו ידענו להקשיב כיאות,
היו נמנעות מעמנו הרבה בעיות ומחלוקות.

(הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש דברים תשס"ח)

שנים תיפטר. המארח המשיך: "שוחחתי עם אביך אודות הספיקות
שהתרוצצו בקרבי, אבל דע לך שהוא לא יעץ לי כלום!"

התפלאתי. איך נפתרה הבעיה בלי עצה חכמה? והוא הסביר:
"כאשר סיימתי לדבר ואביך התחיל לברך אותי, נצנץ בראשי
הפתרון. באותו רגע החלטתי מה לעשות, וכך נהגתי. וכפי שעניןך
רואות, ד' הצליח דרכי".

אותה שבת בה התארחתי בבית ידידי בתפוצות, הייתה פרשת
דברים. ידידי ציטט פסוק מן הפרשה והסביר אותו לאור ניסיונו
האישי:

על דא ועל הא

כשסיפרתי לבן שלי שפגשתי את אותו מחנך, נדהמתי להבחין שהוא בקושי זוכר את מה שעבר עליו באותה תקופה. "אבא, אתה עדיין זוכר את זה?!!" - תמה בקול

ואז הבנתי: גם כשהבנים כבר לא זוכרים את הצרות, האבא עוד זוכר גם זוכר

לפני כעשר שנים סיים אחד הילדים את מסגרת לימודיו, בה
לא זכה להכרה כמיטב השקעתו וכישוריו. השתא, לאחר שבעה
עשר בתמוז פגשתי את איש החינוך שהיה מופקד עליו, שהתעניין
במצבו ומבין ריסי עיניו ניכר היה שהוא 'מודה ועוזב'...

פגשתי את הבן וסיפרתי לו: "פגשתי את הרב..." אולם נדהמתי
להבחין שהבן בקושי זוכר את שעבר עליו באותה תקופה.

"אבא, אתה עדיין זוכר זאת?!!" - תמה בקול

מאחר שמדובר בימי בין המצרים, נשאתי עיני לאבא בשמים
ואמרתי: "אבא, אנחנו, הבנים שלך, כבר לא זוכרים את כל הצרות
שעברו עלינו. גלות באה וגלות הולכת, דור הולך ודור בא. אבל
אתה - אבא - כן זוכר כל צער וצער שעבר על כל אחד ואחד
ממיליוני היהודים שבכל הדורות. אז אנא, גאל אותנו כבר!"...

(הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש דברים תשע"ח)

מספר בר-אוריין יקר: הסיפור החל מאז שבני הגדול שליט"א
התייצב על מפתן הקבלה לשיבה קטנה. הוא התקשה להתקבל
למקום שליבו חפץ.

חשבתי - אך מקרה הדבר.

כאשר זה חזר על עצמו בשאר הילדים, בין בישיבה קטנה ובין
בישיבה גדולה - הבנתי שמדובר בתופעה עקבית. למרות שלא
היה לי עבורה הסבר, והאמת: עדיין אין לי.

ואם תאמר, כנראה מדובר בילדים חלשים, אז ממש לא. להווי
ידוע שגם זה שמוכר בסביבת מגוריו כעילוי של ממש, התקשה
במשימה. עד כדי כך הגיעו הדברים, שכאשר אנשים בישיבות היו
מתנצלים בפני על המצב, הייתי משיב להם בכל הרצינות: אין זה
אשמתכם, אני מכיר שמדובר ב'גזירה' שנגזרה עלי משמים.

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

כיצד התיר הנודע ביהודה יין שנולד בו ספק של יין נסך?

כתובות דף כז

המוציא מחברו עליו הראיה

בספר דברי אש מובא: מעשה על יהודי עני תושב העיר פרג, שלא מצא כדי מחייתו ונסע להונגריה כדי למצוא פרנסה. לאחר

את הכסף בלי ראייה. אבל לענין איסור והיתר, ודאי צריך לחשוב לדברי התובע הטוען שהטמין את הכסף באחת מחביות היין. וכיון שאתה לא נטלת אותו, אם כן בוודאי שהגוי בעל העגלה הוא אשר חיפש את הכסף בין החביות ומצאו ולקחו. אם כן כל יינך הוא יין נסך ואסור בשתיה.

מששמע העשיר את פסק הרב, חפו פניו, כי נגרם לו הפסד עצום באיסור היין. הוא נכנס עם הרב לחדר אחר והודה בפניו כי הוא אשר גנב את כספו של העני. אך רבינו השיב לו: הרי אין אדם משים עצמו רשע ואיך אוכל להאמין לך שאתה גנבת. אדרבה, מסתמא לא אתה גנבת אלא הגוי ואם כן כל יינך נאסר. אך הסוחר הוכיח לרב בסימנים מובהקים שהוא הוא הגנב.

חרץ הרב את דינו פסק שאם ישבע בבית הכנסת בפני קהל ועדה, שהוא אשר גנב את הכסף, או אז יאמין לו ויתיר את היין. הסוחר במר נפשו, הוצרך לקבל את הפסק, להשיב את הכסף לעני ועוד לשלם קנס שחייבו הרב.

זמן, החליט הלה לשוב אל משפחתו בפרג ובאמתחתו הכסף אשר חסך במהלך עבודתו. הזדמן לפניו סוחר יהודי מפרג שהגיע להונגריה לקנות יין והלה ביקש את רשותו של הסוחר להצטרף אליו בעגלתו חזרה לפרג. הסכים הסוחר והעני עלה על עגלתו בדרכם חזרה.

העני אשר חשש לצרור כספו אשר עמל עליו זמן כה ממושך, טמן אותו בסתר באחת מחביות היין ונתן בה סימן. כאשר הגיעו לפרג והעני ביקש להוציא את כספו ממקום מחבואו, גילה לתדהמתו שהחבית ריקה, הכסף איננו וכל עמלו ירד לטמיון.

בבכי וצעקות הוא פנה אל הסוחר העשיר ותבע ממנו את כספו, אך הלה הכחיש מכל וכל, ועוד טען נגד העני כי הוא כפוי טובה ומשלם רעה תחת טובה על אשר נאות להסיעו בעגלתו.

תבע העני את הסוחר אל רב העיר, בעל ה"נודע ביהודה", והעשיר מכחיש מכל וכל. אמר לו רבינו: הנה ודאי הדין הוא "המוציא מחברו עליו הראיה" ואי אפשר לחייב אותך להשיב

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

האם מותר לכתוב בעיתון מאמרי שבה על אנשים?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

חיים' בסעיף ב': ברבים אסור לשבח אדם בכל גונו, כי "במסבת אנשים רגיל להימצא שם מימינים ומשמאילים או מקנאים, ועל ידי שיזכיר שבחיו יבואו לספר בגנותו". בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים', כי אם הוא משער שהשומעים לא יגנוהו, וכגון שאינם מכירים אותו, מותר, כל שאינו משבחו יותר מדי.

אמנם, אדם שכבר הוחזק ברבים ונודע לכשר וצדיק ולא נמצא בו רעה ואשמה, מותר לשבחו גם כשיש בין השומעים שונאים ומקנאים לו, כי לא יוכלו לגנותו, מאחר ואם יגנוהו ידעו הכל שפיהם דיבר שוא. אדרבה, מצוה גדולה היא לשבח צדיקים, וכפי שמביאים בביאורים ומוספים מדברי חז"ל בחשיבות הענין.

לאור האמור, האם מותר לכתוב מאמרי שבח בעיתון על אנשים? והרי הקוראים עלולים לגנותם? בביאורים ומוספים מביאים, כי יש שכתב שהטעם שנוהגים היתר בדבר הוא, משום שלפעמים יש בכך טובה לאדם המדובר, או תועלת לציבור להעמיד הדברים על בוריים. ויש שכתב טעם אחר להיתר, כיון שהדרך שכל אדם קורא את הדברים בביתו ולא ברבים, ועל כל יחיד בפני עצמו אין חשש שיספר בגנותו. [ולמרות שבמאמרים מסוג זה מרבים בשבח, שדבר זה נאסר גם בפני יחיד, מכל מקום בזה לא שייך טעם האיסור שהוזכר לעיל, שהמספר עצמו יסיים בגנאי או שהשומע יאמר לו 'מדוע אתה מרבה בשבחו'].

היום מתחילים כלל ט' מהלכות לשון הרע, העוסק בדיני אבק לשון הרע. בגמרא נאמר שכולם נכשלים באבק לשון הרע, וביאר המסילת ישרים שמפני רוב דקותו של איסור זה אין בני אדם מכירים אותו. והוסיפה הגמרא שאין יום שאדם ניצל בו מאבק לשון הרע. אמנם לעיל בהקדמה כתב ה'חפץ חיים', שכוונת הגמרא שבסתמא אי אפשר להינצל, אבל מי שנותן לבו ורעיונו לזה יכול להינצל [ביאורים ומוספים].

בסעיף א' נותן ה'חפץ חיים' דוגמאות לדיבורים האסורים משום אבק לשון הרע - כגון מי שאומר: "מי היה מאמין שפלוגי יהיה כמו שהוא עכשיו"; או: "אינני רוצה לספר מה היה..." וכיוצא בזה, שיש בזה רמז לגנות.

אופן נוסף של אבק לשון הרע הוא, אם מספר בשבח של אדם בפני שונאיו, שבה גורם להם שיספרו בגנותו. וכן אם מרבה לספר בשבח, אסור אפילו שלא בפני שונאיו, משום שעל ידי זה רגיל בעצמו לגנותו לבסוף, ולומר - "חוץ ממדה רעה זו שיש בו...", או שהשומעים ישיבוהו: "למה אתה מרבה לספר בשבח, והלא יש בו מדה רעה פלוגית" וכו'.

אמנם יש אופן נוסף, שבו אסור לשבח אדם משום אבק לשון הרע אפילו שלא בפני שונאיו ואפילו אינו מרבה בשבח - וכך כותב ה'חפץ

האזינו להרצאות, שיעורים וסיפורים בענייני החורבן מיוחד לתשעה באב עכשיו בקו השיעורים של 'דרשו'

"כל המתאבל על
ירושלים זוכה
ורואה בשמחתה"

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

הגאון רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הרב שלמה לוינשטיין שליט"א

הרב מרדכי נויגרשל שליט"א

הרב מנחם שטיין שליט"א

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666 שלוחה (7/10/2)

מאילו אותיות מורכבת האות ט'?

- הריהי פסולה.

ואם גג צורת ה"ט' נוגע בגג צורת ה"ז' שבשמאלו - נחלקו הפוסקים אם היא פסולה רק משום שבנקודת החיבור ביניהן אין 'הקף גויל' (ראה במקורות), ולכן ניתן לתקנה באמצעות מחיקת החיבור בלבד; או שהיא פסולה גם משום שבאופן זה היא דומה לאות ס', ולכן לא ניתן לתקנה על ידי מחיקת החיבור בלבד, שהרי השלמת צורת האות באמצעות מחיקה פוסלת אותה משום 'חק תוכות'.

[לו, משנת סופרים, אות ט, וביה"ל ד"ה ולא; ביאורים ומוספים דרשו, 3]

האות ט' בכתיבת סת"ם, מורכבת מצורה הדומה לאות כ', המחוברת משמאלה לצורת האות ז', הכוללת שלושה 'תגים' על ראשה. ובצורת ה"כ', יש לעגל את הקצה השמאלי של הגג לתוך חלל האות, אך אין לכופפו בצורה הדומה לכיפוף הגג באות פ', וכן יש להקפיד שקצה זה לא יגע בגוף האות מבפנים.

ובדיעבד, אם כיפוף הגג דומה לכיפוף ה"פ' - בספר תורה יש לתקן זאת, ובתפילין ובמזוזה ניתן להקל, כדי שלא לפסול את הפרשיות מדין 'שלא כסדרן'. אולם, אם קצה הגג נוגע בגוף האות

מהו 'עוקץ דרבנו תם'?

4. 'עוקץ', קו קטן היוצא מהזוית השמאלית התחתונה של הגג, ונוטה שמאלה. ויש לעשותו קצר יותר מרגל האות - כדי שהאות לא תראה כאות ח' - וכן יש לעשותו קצר יותר מהתג העליון הנ"ל. עוקץ זה, מכונה 'עוקץ דרבנו תם', (וראה להלן).

ויש מגדולי האחרונים שכתב, כי יש הסוברים שאין חובה לעשות תג ועוקץ של ממש, אלא די בכך שפינות הגג עשויות כזווית חדה ואינן מעוגלות; והקל על פי דבריהם, שלא לתקן ספר תורה ישן שאותיות י' נכתבו בו באופן זה. ורבים חלקו עליו.

[לו, משנת סופרים, אות י; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 2 ור 8]

האות י' בכתיבת סת"ם, מורכבת מארבעה חלקים:

1. 'גג', קו עבה וקצר. ואין להאריכו, כדי שהאות לא תראה כ"ר'.

2. 'רגל', קו קצר - יחסית לרגל האות ו', אך לא קצר מדי - המחובר לגג מצידו הימני, ומתעגל בתחתיתו לשמאל. ויש להקפיד שלא להאריכו כלפי מטה, ולא לצד שמאל, כדי שלא ליצור דמיון לאותיות ו', נ', כ', או ס'.

3. 'תג', קו קצר היוצא מהזוית השמאלית העליונה של הגג; ואין להאריכו ולכופף את ראשו, כדי שהאות לא תראה כאות ל'.

מהו 'קוצה של יוד'?

לא ניתן להוסיף לאחר המשך הכתיבה, כיון שגג ללא רגל אין לו צורת י', והאות לא נכתבה כלל; ואילו את העוקץ ניתן להוסיף גם לאחר המשך הכתיבה, כיון שצורתה הכללית של האות, כלומר, הגג והרגל, נכתבה כסדרה.

ובהעדר התג - יש אומרים שהאות כשרה, אך לכתחילה בודאי חובה לתקנה. ויש מגדולי האחרונים שכתב בנוגע לגט - שכתביתו ככתיבת סת"ם - שבמקרים מסוימים ניתן להקל ולהכשיר אות י' שנכתבה ללא עוקץ.

[לו, משנת סופרים, אות י, וביה"ל ד"ה גם, וד"ה יגרו; ביאורים ומוספים דרשו, 5 ר 9]

בהמשך לאמור: בגמרא נאמר, שאפילו בהעדר 'קוצה של יוד', האות י' פסולה; והלכה זו מושאלת בהקשרים רבים כביטוי להקפדה על שלמות: "אפילו על קוצה של יוד". ונחלקו ראשונים בנוגע למהותו של ה'קוצה': לדעת רש"י, הכוונה לרגל האות. אולם, לדעת רבנו תם ורוב הראשונים, הכוונה לעוקץ שבתחתית האות; ויש שפירשו, שהכוונה היא לתג העליון.

להלכה, בהעדר הרגל, או בהעדר העוקץ - האות פסולה. אך יש הבדל ביניהם בנוגע לכתיבה 'כסדרן' בתפילין ובמזוזה: את הרגל

* באות ה' בכת"ב סת"ם, יש למקם את הרגל השמאלית (מימין לשמאל) במקביל לקצה השמאלי של גג האות, וכן יש להקפיד שתחתית הרגל השמאלית תהיה מקבילה לתחתית הרגל הימנית.
* חכמינו ז"ל אמרו שהאות ו' במילה שלום שבפסוק: "לְכֹן אָמַר הַנְּי נִתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם", היא 'קטועה', וישנן שיטות שונות בביאור הדבר. ורבי עקיבא איגר, בנוגע לספר התורה שנכתב עבורו, הורה ליצור חתך ברגל האות, מתחת לשיעור האורך המינימלי הנדרש לאות ו'.
* לדעת רוב הראשונים, האות ח' בכת"ב סת"ם, מורכבת משתי צורות של האות ז', המחוברות באמצעות 'חטוטרט'; ובצורת ה'ז' הימנית, יש לעגל את הפינה הימנית העליונה. ויש להוסיף תג בקצה השמאלי של גג האות, על פי שיטת רש"י.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

איזה קרע בבגד הציצית אסור לתפור?

שרק באופן זה יש לחשוש שישיר חוט מהתפירה ויחשיבו כאחד מחוטי הציצית.

שיטת רב עמרם גאון, על פי פירוש אחד - האיסור לתפור בגד ציצית שנקרע בשפתו, בתוך הטווח של שלוש אצבעות, הוא משום שחתיכת בד שגודלה פחות משלוש אצבעות אינה נחשבת כבגד, ואף לאחר חיבורה לבגד באמצעות תפירה; ואם יקשור בה את החוטים, אינם נחשבים כקשורים לְבָגָד. לשיטה זו, איסור התפירה הוא רק בחתיכה שנקרעה לגמרי מהבגד; ומאידך, האיסור הוא בכל תפירה שהיא.

ועל פי פירוש שני בשיטת רב עמרם גאון - איסור התפירה הוא רק בחתיכת בד שכבר קשורים בה חוטי ציצית, שאסור לתופרה לבגד כמות שהיא; אך אם קושר את הציצית בחתיכת הבד לאחר חיבורה לבגד, הציצית כְּשֵׁרָה. וראה עוד במקורות.

[שו"ע טו, ד, משנ"ב י-טו, וביה"ל ד"ה ולטעם, וד"ה בחוטי; וראה שו"ע יא, ט]

חכמינו ז"ל אמרו: "טלית שנקרעה חוץ לשלוש, לא יתפור", דהיינו, בגד ציצית שנקרע בשפתו, בתוך הטווח של שלוש אצבעות משפת הבגד - אין לתפורו. ונחלקו הראשונים והאחרונים בביאורו של איסור זה, ובשולחן ערוך הובאו שלוש שיטות בענין זה:

שיטת רש"י - האיסור לתפור בגד ציצית שנקרע בשפתו, בתוך הטווח של שלוש אצבעות, הוא מחמת החשש שהתופר ישייר מעט מחוט התפירה בבגד הציצית, ואחר כך יוסיף עליו שבעה חוטים ויקשרם לשם ציצית; וחוט התפירה, פסול משום 'תעשה, ולא מן העשוי'.

לשיטה זו, איסור התפירה הוא אף בקרע כלשהו, ולא רק בחתיכת בד שנקרעה לגמרי מהבגד. ומאידך, איסור התפירה הוא רק כשהתפירה נעשית בחוט הראוי לשמש כחוט ציצית לבגד זה, ורק אם היא נעשית בשטח שמעבר ל'קשר אגודל', הראוי לקשירת החוטים (ראה במקורות), ועד לשלוש אצבעות; כיון

הלוח היומי

ה' מנחם אב | רבי חיים עוזר ב"ר דוד שלמה גרודז'ינסקי זצ"ל, אב"ד וילנא ובעל שו"ת אחיעזר

בעקבות הפראות הנוראות בעיר פוזנא בשנת תע"ו, תיקנו בקהילת פוזנא, יום זה לצום וקריאת תהילים.

יארצייט:

של"ב: רבנו יצחק ב"ר שלמה לוריא זצ"ל, האר"י הקדוש.

תקמ"ט: רבי מאיר ב"ר שאול ברבי זצ"ל, אב"ד פרשבורג, בעל מהר"ם ברבי.

תקנ"ג: רבי חיים ב"ר צבי הירש זצ"ל, מקארסנא, תלמיד הבעש"ט.

ת"ש: רבי חיים עוזר ב"ר דוד שלמה גרודז'ינסקי זצ"ל, אב"ד וילנא ובעל שו"ת אחיעזר.

תש"ע: רבי משה ב"ר מסעוד בן טוב זצ"ל, רומ"מ דוד ודור.

יארצייט רבינו יצחק ב"ר שלמה לוריא אשכנזי - האריז"ל

אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו... ציפית לישועה? (שבת לא.)
בתיבות "את צמח דוד עבדך... כי לישועתך קוינו כל היום" כוין לצפות לישועה כדי שיוכל להשיב ליום הדין כששואלין אותו:
"ציפית לישועה?"

(האריז"ל, מובא ביסוה"ע שער ה פרק ד)

נשתדל בברכת "את צמח..." לכוין לצפות לישועה, ולא נבוש לעתיד לבוא כשישאלו אותנו: "ציפית לישועה?"

הדדע הדדע הדדע

מענה לשאלות ב'דף היומי בהלכה'
גם באמצעות הדואר האלקטרוני

ניתן להפנות לשאלות בסימן 'לב'
לכתובת daf5609000@gmail.com
והרבנים המשיבים ישתדלו לענות בהקדם לכל פונה

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il